RASPOETIN

RUSSISCHE ONTHULLINGEN door Herman Theodor von Zancka. Geautoriseerde vertaling van Mevrouw D. Logeman—Van der Willigen

(Vervolg.)

Het waarschijnlijkste is echter dat er twee personen gezonden waren, en dat terwijl de een de attentie tot zich trok, de ander met het papier de grens passeerde.

Ik gaf ondertusschen bevel hem tot den volgenden dag vast te houden, en uit het coupéraampje zag ik, terwijl ik voortgleed, hoe hij geelgroen van woede protesteerde, met ontslag dreigde, slaag, Siberië en andere aangename dingen die Rusland aan te bieden heeft.

Mijn opdracht was om hem zoo mogelijk voor te zijn, en ik volgde mijn opdracht. Ik had adressen en kwam in aanraking met een afgezant van de revolutionnaire partij, die mij zeer wantrouwend ontving. Blijkbaar geloofde hij niet wat ik te zeggen had, en hij beschouwde mij heel zeker als provocateur, wat ik hem nauwelijks kwalijk kon nemen.

Ik slaagde er ondertusschen in hem te laten beloven, indien het waar bleek te zijn dat de politie den revolutionnairen een dergelijk aanbod doen zouden, zich met mij in verbinding te stellen. Hij verklaarde dadelijk op voorhand dat zij een dergelijk aanbod niet aan zouden nemen.

Ik bracht een dag in mijn geliefd Parijs door, en welk een dag! Het was sinds langen tijd mijn eerste dag als vrij mensch, en ik zag de uren verloopen met hetzelfde gevoel van weemoed waarmee men een geliefde verlaat.

Waarom bleef ik er niet en sneed ik de banden niet door, die mij aan dien vervloekten werkkring bonden, die mijn brood uitmaakte?

Ach, de wijsheid komt altijd te laat en had ik toen geweten, wat ik nu weet, had ik de ondervinding gehad, die ik twee jaar later had, dan had ik heel zeker niet geaarzeld.

Natuurlijk dacht ik er sterk over, maar waar zou ik van moeten leven? Vladimir Alexandrovitj, die een groot menschenkenner was en iemand, die wist wat hij deed, was vóór mijn vertrek heel vriendelijk tegen mij geweest, had mij een gratificatie van vijfhonderd roebel beloofd enz. Hij had er bepaald op gerekend dat ik verdwijnen zou, want hij keek werkelijk verbaasd op toen ik ons kantoor bij Njewski weer binnenkwam.

Feitelijk was mijn heele terugreis misschien maar toeval geweest. Had een zekere dame vóór mijn vertrek uit Engeland kunnen komen inplaats van vierentwintig uur te laat te arriveeren, dan had zij mij zeker overgehaald om te blijven en mijn bestaan er aan te wagen. Jong en optimistisch als ik toen was, was ik ook heel zeker wel een nieuwe carrière begonnen.

Maar zij arriveerde niet en sindsdien heb ik er menig maal in mijn leven over gedacht dat eigenlijk een blind noodlot over onze daden beschikt. Een droomerige telegraafjongen, een slaperige boodschaplooper kan een mededeeling vertragen, waardoor een heel menschenleven een andere richting kan inslaan. Tenminste zoo is het voor ons, die een onzeker bestaan leiden, waarin iedere minuut van beteekenis is.

Menigmaal is mijn lot mij daarom absoluut onverschillig geweest, zoo zelfs, dat ik mijzelf bijna fatalist kan noemen. Menigeen vindt het misschien goddeloos onnoozel om fatalist te zijn en dat is misschien wel waar. Maar menschen als wij helpt het door menige moeilijkheid. Af en toe hebben wij een moed en een geringschatting voor ons zelf en anderen, die niet met werkelijke dapperheid verwisseld moet worden, maar die ons zelf in moeilijke oogenblikken koelbloedig maakt.

En dit heeft een superioriteit ten gevolge, die menig maal van nut kan zijn. Ik wil niet als godsloochenaar optreden, want ik vind goddeloosheid ongerijmd, en als men zooals ik nu den zwaren tijd achter den rug heeft, kan men niet anders dan erkennen dat er een almachtige en algoede God is, die onze gebreken door de vingers ziet.

Maar zoo dacht ik ondertusschen in dien tijd niet en ik handelde toen volstrekt niet met moreele principes als leidsterren. Ik had het edele wezen dat later mijn leven beheerschen zou toen nog niet voldoende leeren kennen. Zij is het, die mij anders heeft leeren denken, en aan wie ik eeuwige dankbaarheid verplicht ben.

Om op mijn bezoek aan Parijs terug te komen, misschien zou ik, trots alles toch wel gebleven zijn, indien ik in het Café de la Paix niet plotseling mijn neef ontdekt had, van wien ik in het begin van dit boek gesproken heb.

Ik stond juist voor den spiegel in de vestiaire en constateerde dat mijn jas te nauw was geworden, toen ik zijn onaangenaam physionomie in den spiegel achter mij zag opduiken. Ik kreeg een schok door merg en been.

Ik haastte mij om mij onzichtbaar te maken, door een gevoel van onwil aangegrepen, en plotseling kwam de gedachte aan het verleden, aan mijn familie, aan alles waarmee ik gebroken had en mij om zoo te zeggen buiten de maatschappij sloot, in mij op. Mijn halve genot was voor dien avond weg.

Natuurlijk is een wereldstad als Parijs wel groot genoeg voor twee neven, maar de gedachte om terug te keeren tot wat achter mij lag, stuitte mij tegen de borst. Daarom was ik eigenlijk niet ontevreden toen een petit bleu van bovengenoemden revolutionnair mij mededeelde, dat men bezoek had gehad van den agent van politie en diens voorstel afgeslagen had.

Ik herinner mij die petit bleu heel goed.

Er stonden slechts drie woorden in:

„Allez St.-Petersbourg."

Ik vertrok naar Petersburg.

Natuurlijk had Gregori Raspoetin geen idee van dit alles, evenmin dat wij voor zijn rekening met de revolutionnairen onderhandelden over zijn leven. Men vond het voorloopig niet noodig hem daarover in te lichten.

Hij bleef een aangenaam leven leiden, alsof niets hem deeren kon. Toch zouden er zich weldra gebeurtenissen voordoen, die veranderingen in de toestanden brachten. Ondertusschen wilde het wonderlijke noodlot dat het er veel van had alsof Gregori Raspoetin mij een wederdienst bewijzen wilde, voor wat ik voor hem gedaan had, toen ik op bevel van mijn superieuren naar Parijs vertrok.

Sjuvalova met haar goede geheugen, die, volgens wat zij mij eens glimlachend bekende, een korten tijd 'n beetje verliefd op mij geweest was, had zich herinnerd dat zij mij beloofd had om mij aan te bevelen voor een betrekking, en op een mooien dag kreeg ik een briefje waarin stond, dat ik, als ik het wenschte, een plaats kon krijgen als hofmeester bij — Gravin Orlov-Davidod. Ik kon in dienst treden, wanneer ik wilde, maar uiterlijk over een maand.

Nooit van mijn leven was ik meer verbaasd geweest, maar Vladimir Alexandrovitj stond er op dat ik de plaats zou aannemen, bezorgde mij valsche getuigschriften en ried mij aan om gedurende de maand, die er verloopen zou, voor ik mijn plaats zou aanvaarden, mijn „beroep" te bestudeeren. „Eerst en vooral Fjodor Germanovitj," zeide hij, „moet u leeren op 'n discrete wijze drinkgeld aan te nemen. Daar aan herkent men den goeden bediende."

Later begreep ik, dat vooral hij de zaak beredderd had en dat Raspoetin alleen zijn naam maar onder een aanbevelingsbrief gezet had. En dat was volmaakt genoeg om alle deuren te openen. Gravin Orlov-Davidod hield niet van Raspoetin maar zij hoorde tot de kringen, die niet met het hof konden breken, en een woord van Gregori Jefimytj had toen meer te beteekenen dan een heele petitie van welken minister ook. Toen ik mijn plaats zou aanvaarden, vroeg ik Vladimir Alexandrovitj of ik ook bizondere instructies had.

„Tot nu toe niet," antwoordde hij. „U moet alleen maar zeer voorzichtig zijn, want zij wantrouwen u zeker en graven u misschien de een of andere kuil. Het is maar het best dat u in het begin niets tracht uit te vorschen, dat u zelfs wat u vlak voor de voeten gegooid wordt niet opraapt, indien u niet heel zeker is dat ze u niet ontdekken zullen."

Vladimir Alexandrovitj had als altijd gelijk.

In het begin was mijn werk allesbehalve inspannend. Ik bracht mijn dag door met deuren te openen, op een zilver blaadje kaartjes naar binnen te brengen, een prettig werkje voor iemand als ik die van mijn gemak houd.

Ik bemerkte dat de gravin mij voor een spion hield, wat haar scherpzinnigheid eer aan deed en ik was op het punt om Vladimir Alexandrovitj te verklaren dat het tot niets diende, maar daar ik moe was en behoefte had aan wat afwisseling, liet ik het maar gaan en bleef ik visitekaartjes naar binnen brengen.

Indien de gravin wantrouwend was, haar manier om mij op de proef te stellen was in ieder geval veel te naïef voor iemand die al zooveel ondervinding had gehad als ik. Misschien zou een nieuweling in het vak in de val geloopen zijn.

Een paar maal liet zij documenten liggen op de tafel in de ontvangkamer om dadelijk er op naar binnen te stuiven om er naar te vragen. Met werkelijk echte verbazing kon ik Madame la comtesse dan vragen wat zij bedoelde. En toen zij bemerkte, dat ik mij niet dadelijk van de papieren had meester gemaakt kalmeerde zij en bemoeide zich niet verder met mij.

Graaf Orlov had een te diepe minachting voor spionnen om zelfs zichzelf hun bestaan toe te geven. Hij had niets te verbergen, zijn leven was voor iedereen een open boek en hij wist nauwelijks waaraan zijn gravin zich afgaf.

Ik heb zelden een man gezien die zoo blind voor zijn vrouw was als hij. Hij bewonderde haar eindeloos, en geloofde haar blindelings. Hij was vast en volkomen overtuigd dat zij haar dag doorbracht op fancy-fairs, en verder wijdde aan visites en aan naaisters. Het is ondertusschen een feit dat zij hem bedroog met een officier van het ski's-regiment der Preobrasjen, een grooten, groven, vervelenden en onaangenamen Rus, wiens slechte eigenschappen niet verminderden door het feit dat hij mij menigen uitbrander en nog meer drinkgeld gaf.

De gravin en haar vrienden hadden zonder twijfel allerlei merkwaardige plannen. Dat zij voor een oorlog werkten, is zeker, dat begreep ik uit de half ingehouden liedjes, die niettegenstaande alle voorzichtigheid toch het dienstpersoneel ter oore kwamen. Zij spraken altijd kwaad van Kokovtsed en van Sasorov, Raspoetin en van anderen, die bekend waren om hun vredespolitiek.

De gravin, die buitengewoon mooi was, maar die zich zelf benadeelde door het gebruik van te veel poudre de riz, wenschte vóór alles om aan de Keizerinweduwe te worden voorgesteld, wat echter toch niet dadelijk gelukte.

Weldra regelde echter alles zich zoo dat ik Vladimir Alexandrovitj een bizonder gewichtige mededeeling te doen had. Natuurlijk zal de lezer wel een onvermengde minachting opvatten voor den valschen spion, maar het kan toch niet verborgen blijven dat ik de correspondentie van de gravin naging en zooveel mogelijk ook die van haar vrienden. In een kachel vond ik eens een stuk van een brief, van de hand van Mevrouw Sjtsjerbajed, die blijkbaar afgekeurd was en alleen als klad bedoeld was.

Uit dit stukje viel niets anders op te maken dan dat de geadresseerde in Cannes woonde. Maar dat was een zeer belangrijke leidraad. Daar ik het vaste principe huldig om nooit, al is het ook maar voor een oogenblik, compromitteerende papieren bij mij te hebben, nam ik het stuk papier niet mee doch las het alleen maar. Ik kan mijn geluksster prijzen, want kort nadat ik den salon verlaten had, kwam Madame en vroeg mij of ik de kachel in den salon had aangemaakt.

Neen, dat had ik niet. Ik zou het dadelijk doen.

Madame zeide dat het niet noodig was.

Het gevonden document, hoe kort ook, was zooals ik zeide, in ieder geval een leidraad. Het leidde tot een onderzoek van de adressen die in Cannes verdacht konden zijn, waar verscheidene Russen woonden, die een politiek verleden hadden.

(Wordt vervolgd).

Bij A. W. Sijthoff's Uitg.-Mij. te Leiden is verschenen: Game-and Set, een verhaal voor oudere meisjes door Cissy van Marxveldt. Wij twijfelen niet, of onze lezeressen en lezers, die in ons tijdschrift reeds kennis hebben gemaakt met de onderhoudende en op aangename wijze geschreven verhalen dezer schrijfster, zullen dit omvangrijker werk van haar willen bezitten. De prijs behoeft geen beletsel te zijn: het uitstekend uitgevoerde en door Frans Hogerwaard geïllustreerde werk kost slechts ƒ2,40 ing. en ƒ2.90 gebonden.